Cvičení 2: Intervalové zpracování četností

Příklad na intervalové zpracování četností: U 60 vzorků oceli byly zjišťovány hodnoty meze plasticity a meze pevnosti v kpcm^{-2} (viz skripta Popisná statistika, př. 2.5). Datový soubor se jmenuje **ocel.sta**. Proveďte intervalové zpracování četností.

Úkol 1.: Načtěte soubor **ocel.sta**. Proměnným X a Y vytvořte návěští „mez plasticity“ a „mez pevnosti“.

Úkol 2.: Pro X a Y použijeme intervalové zpracování četností. Podle Sturgesova pravidla je optimální počet třídicích intervalů 7. Musíme zjistit minimum a maximum, abychom vhodně stanovili třídicí intervaly.
Návod: Statistiky - Základní statistiky/tabulky – Popisné statistiky - OK - Proměnné X,Y – OK – Detailní výsledky – ponecháme zaškrtnuté Minimum&maximum – Výpočet.

	Popisné statistiky (ocel.sta)	
Proměnná	Minimum	Maximum
X	33,00000	160,0000
Y	52,00000	189,0000

Pro X je minimum 33 a maximum 160, tedy vhodná volba třídicích intervalů je (30,50>, (50,70>, ..., (150,170>, pro Y je minimum 52 a maximum 189, tedy třídicí intervaly zvolíme (50,70>, (70,90>, ... , (170,190>.

Úkol 3.: Vytvořte histogram pro X a pro Y.
Návod: Grafy – Histogramy – Proměnné X – vypneme Normální proložení – Detaily – zaškrtneme Hranice – Určit hranice – zvolíme Zadejte hraniční rozmezí – Minimum: 30, Krok: 20, Maximum: 170 OK – Osa Y %. Po vykreslení histogramu lze 2 x klepnout na pozadí grafu a ve volbě Všechny možnosti měnit různé vlastnosti grafu.

Histogram pro znak X

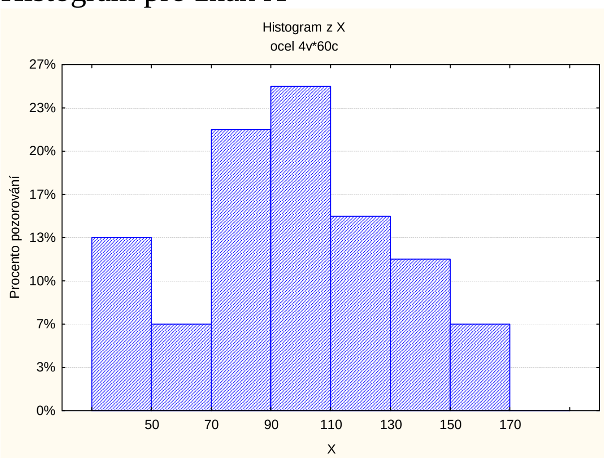

Histogram pro znak Y

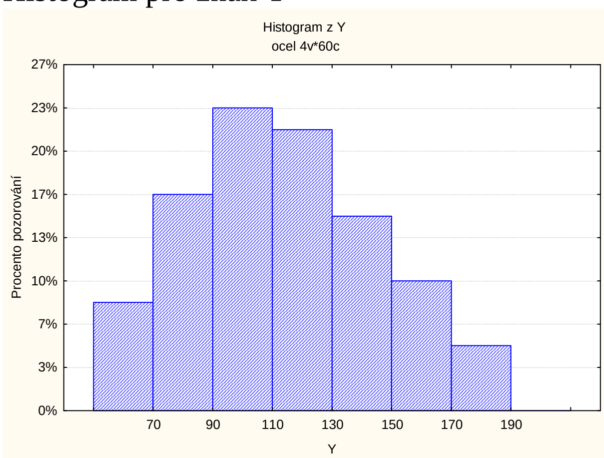

Komentář: Rozložení četností jak pro mez plasticity tak pro mez pevnosti je lehce nesymetrické. Navíc v histogramu pro mez plasticity je vidět, že interval od 50 do 70 má velmi malé četnostní zastoupení. Vysvětlení této skutečnosti je ovšem mimomatematická záležitost.

Úkol 4.: Proveďte zakódování hodnot proměnných X a Y do příslušných třídicích intervalů. Všem hodnotám proměnné X, které leží v intervalu (30,50>, přiřadíme hodnotu středu intervalu, tedy 40 atd. až všem hodnotám proměnné X, které leží v intervalu (150,170>, přiřadíme hodnotu 160. Analogicky pro Y, tedy všem hodnotám proměnné Y, které leží v intervalu (50,70>, přiřadíme hodnotu středu intervalu, tj. 60 atd. až všem hodnotám proměnné Y, které leží v intervalu (170,190>, přiřadíme hodnotu 180. Podmínky pro překódování jsou uloženy v tzv. inicializačních souborech nazvaných ocel_X.ini a ocel_Y.ini.
Návod: Vytvoříme dvě nové proměnné: Vložit – Přidat proměnné – 2 – Za Y – OK – přejmenujeme je na RX a RY. Nastavíme se kurzorem na RX – Data – Překódovat - Otevřít – ocel_X.ini – OK. Proměnná RX se vyplní středy třídicích intervalů pro mez plasticity. Poté se nastavíme kurzorem na RY - Data – Překódovat - Otevřít – ocel_Y.ini – OK. Proměnná RY se vyplní středy třídicích intervalů pro mez pevnosti.

Úkol 5.: Vytvořte graf intervalové empirické distribuční funkce pro X.
Návod: Vytvoříme tabulku četností pro proměnnou RX. Před 1. případ vložíme dva řádky, u nichž do sloupce Kumulativní rel. četnost napíšeme 0. Do sloupce Kategorie napíšeme 10, 30, 50, …, 190:

	Tabulka četností:RX (ocel)			
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
10				0,0000
30				0,0000
50	8	8	13,33333	13,3333
70	4	12	6,66667	20,0000
90	13	25	21,66667	41,6667
110	15	40	25,00000	66,6667
130	9	49	15,00000	81,6667
150	7	56	11,66667	93,3333
170	4	60	6,66667	100,0000
190	0	60	0,00000	100,0000

Nastavíme se kurzorem na Kumulativní rel. četnost – klikneme pravým tlačítkem – Grafy bloku dat – Vlastní graf bloku podle sloupce – Spojnicové grafy (Proměnné) – OK. Ve vytvořeném grafu odstraníme značky a změníme rozsah hodnot na vodorovné ose od 1 do 10.

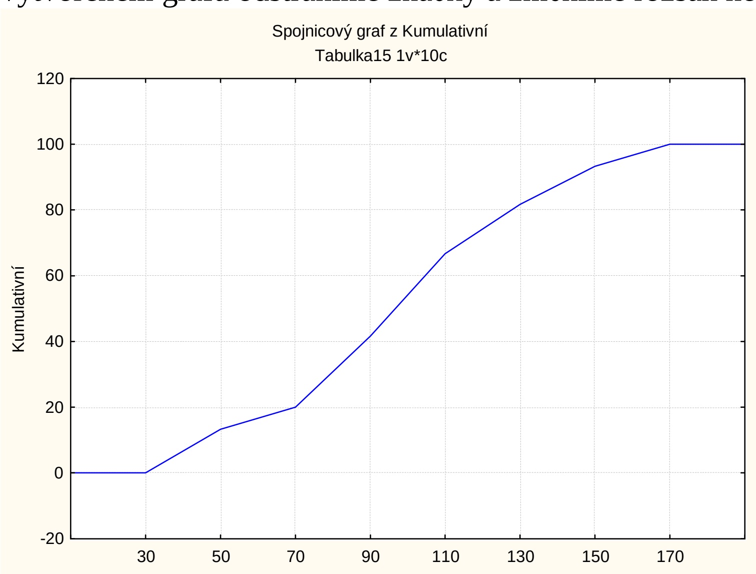

Úkol 6.: Sestavte kontingenční tabulky absolutních četností (relativních četností, sloupcově a řádkově podmíněných relativních četností) dvourozměrných třídicích intervalů pro (X,Y).
Návod: Statistiky – Základní statistiky/tabulky –OK - Kontingenční tabulky – OK – Specif. tabulky - List 1 RX, List 2 RY, OK, Výpočet.

Kontingenční tabulky absolutních a relativních četností.

	Kontingenční tabulka (ocel.sta) Četnost označených buněk > 10 (Marginální součty nejsou označeny)								
	RX	RY 1	RY 2	RY 3	RY 4	RY 5	RY 6	RY 7	Řádk. součty
Četnost	1	5	3	0	0	0	0	0	8
Celková četn.		8,33%	5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	13,33%
Četnost	2	0	3	1	0	0	0	0	4
Celková četn.		0,00%	5,00%	1,67%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	6,67%
Četnost	3	0	4	7	1	1	0	0	13
Celková četn.		0,00%	6,67%	11,67%	1,67%	1,67%	0,00%	0,00%	21,67%
Četnost	4	0	0	6	8	1	0	0	15
Celková četn.		0,00%	0,00%	10,00%	13,33%	1,67%	0,00%	0,00%	25,00%
Četnost	5	0	0	0	4	5	0	0	9
Celková četn.		0,00%	0,00%	0,00%	6,67%	8,33%	0,00%	0,00%	15,00%
Četnost	6	0	0	0	0	2	5	0	7
Celková četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,33%	8,33%	0,00%	11,67%
Četnost	7	0	0	0	0	0	1	3	4
Celková četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,67%	5,00%	6,67%
Četnost	Vš.skup.	5	10	14	13	9	6	3	60
Celková četn.		8,33%	16,67%	23,33%	21,67%	15,00%	10,00%	5,00%	

Kontingenční tabulka řádkově podmíněných relativních četností.

	Kontingenční tabulka (ocel.sta) Četnost označených buněk > 10 (Marginální součty nejsou označeny)								
	RX	RY 1	RY 2	RY 3	RY 4	RY 5	RY 6	RY 7	Řádk. součty
Četnost	1	5	3	0	0	0	0	0	8
Řádk. četn.		62,50%	37,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Četnost	2	0	3	1	0	0	0	0	4
Řádk. četn.		0,00%	75,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Četnost	3	0	4	7	1	1	0	0	13
Řádk. četn.		0,00%	30,77%	53,85%	7,69%	7,69%	0,00%	0,00%	
Četnost	4	0	0	6	8	1	0	0	15
Řádk. četn.		0,00%	0,00%	40,00%	53,33%	6,67%	0,00%	0,00%	
Četnost	5	0	0	0	4	5	0	0	9
Řádk. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	44,44%	55,56%	0,00%	0,00%	
Četnost	6	0	0	0	0	2	5	0	7
Řádk. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28,57%	71,43%	0,00%	
Četnost	7	0	0	0	0	0	1	3	4
Řádk. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%	
Četnost	Vš.skup.	5	10	14	13	9	6	3	60

Kontingenční tabulka sloupcově podmíněných relativních četností.

	Kontingenční tabulka (ocel.sta) Četnost označených buněk > 10 (Marginální součty nejsou označeny)								
	RX	RY 1	RY 2	RY 3	RY 4	RY 5	RY 6	RY 7	Řádk. součty
Četnost	1	5	3	0	0	0	0	0	8
Sloupc. četn.		100,00%	30,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Četnost	2	0	3	1	0	0	0	0	4
Sloupc. četn.		0,00%	30,00%	7,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	
Četnost	3	0	4	7	1	1	0	0	13
Sloupc. četn.		0,00%	40,00%	50,00%	7,69%	11,11%	0,00%	0,00%	
Četnost	4	0	0	6	8	1	0	0	15
Sloupc. četn.		0,00%	0,00%	42,86%	61,54%	11,11%	0,00%	0,00%	
Četnost	5	0	0	0	4	5	0	0	9
Sloupc. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	30,77%	55,56%	0,00%	0,00%	
Četnost	6	0	0	0	0	2	5	0	7
Sloupc. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	22,22%	83,33%	0,00%	
Četnost	7	0	0	0	0	0	1	3	4
Sloupc. četn.		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	100,00%	
Četnost	Vš.skup.	5	10	14	13	9	6	3	60

Úkol 7.: Vytvořte stereogram pro (RX,RY).
Návod: Statistiky – Základní statistiky/tabulky – Kontingenční tabulky – OK – Specif. tabulky - List 1 RX, List 2 RY – OK – OK – Detailní výsledky – zaškrtneme 3D histogramy. Ve výsledném grafu 2x klikneme na pozadí, vybereme Graf – Vzhled – Mezery mezi sloupci – pro X zvolíme 0 a pro Y také zvolíme 0.

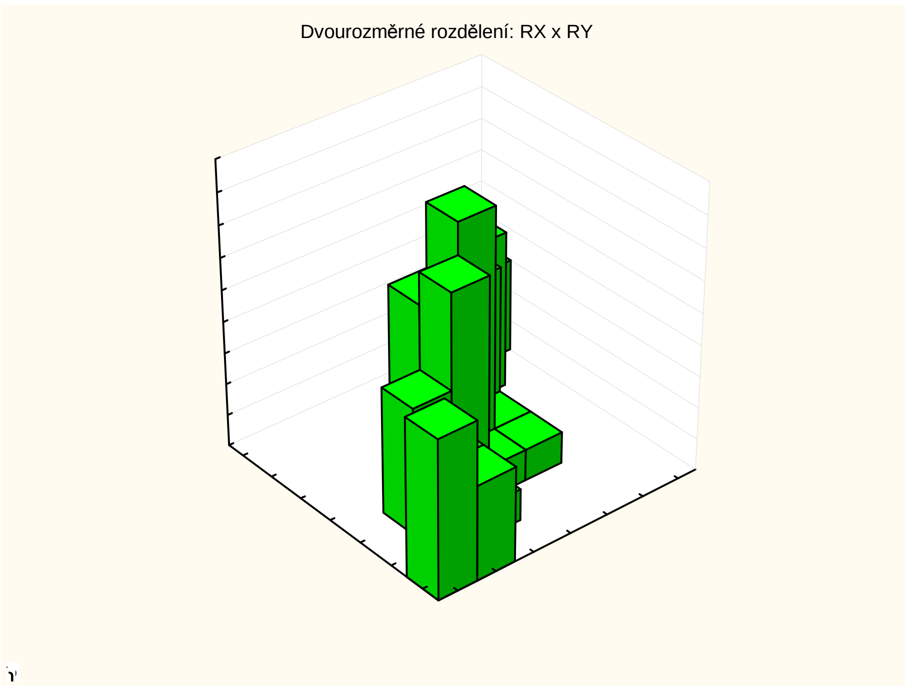

Upozornění: V našem pojetí je výška jxk-tého kvádru ve stereogramu rovna četnostní hustotě jxk-tého dvourozměrného třídicího intervalu, avšak systém STATISTICA vytváří stereogram tak, že výška jxk-tého kvádru je rovna absolutní četnosti jxk-tého dvourozměrného třídicích intervalu.

Úkol 8.: Nakreslete dvourozměrný tečkový diagram pro (X,Y).
Návod: Grafy – Bodové grafy – Proměnné X,Y – OK - vypneme Lineární proložení – OK.

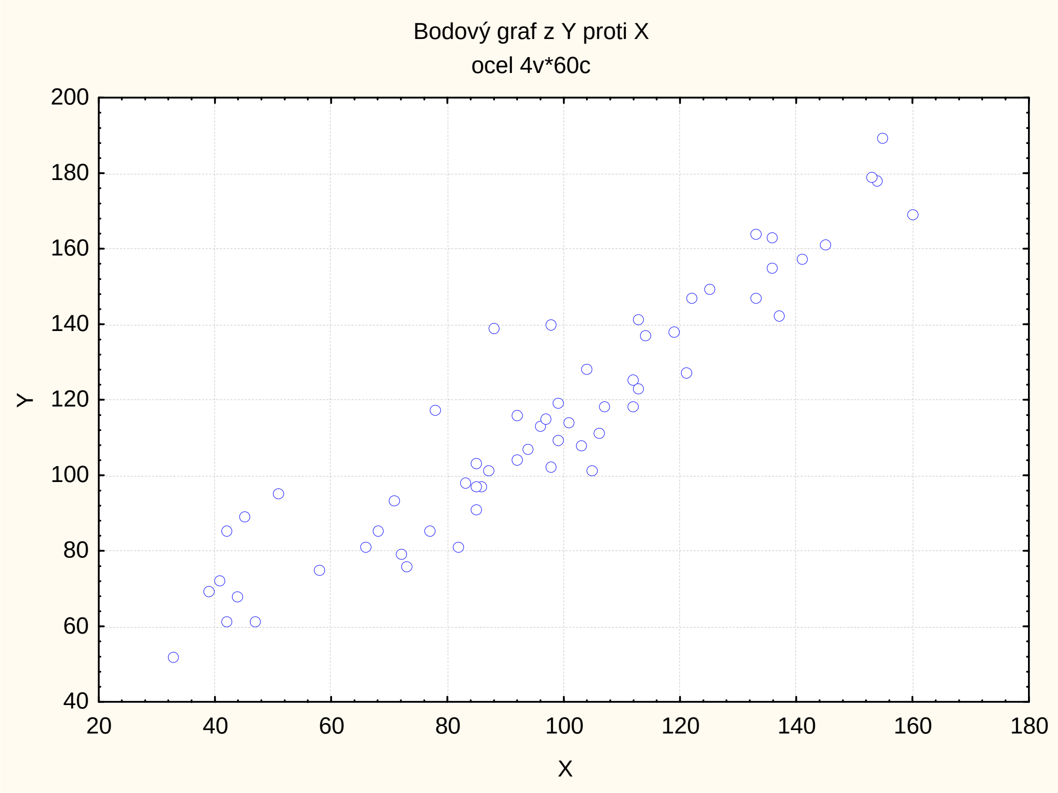

Vidíme, že mezi oběma proměnnými existuje určitý stupeň přímé lineární závislosti – s růstem hodnot meze plasticity vesměs rostou hodnoty meze pevnosti a naopak.